

TEM: Selvitystyö korkeahintaisista määräaikaisista sähkönmyyntisopimuksista

Suomen Omakotiliitto ry kiittää mahdollisuudesta tulla kuultavaksi työ- ja elinkeinoministeriön selvitystyöstä koskien korkeahintaisten määräaikaisten sähkösopimusten piirissä olevien kuluttajien aseman kohtuullistamisesta.

Omakotiliitto on Suomessa alan ainoa valtakunnallinen pientalo- ja vapaa-ajan asukkaiden edunvalvonta- ja palvelujärjestö, joka edistää pientalovaltaista elämänmuotoa. Olemme yleishyödyllinen ja poliittisesti sitoutumaton kansalaisjärjestö, ja meillä on noin 230 jäsenyhdistystä, joissa yhteensä yli 70 000 henkilöjäsentä (kotitaloutta). Edunvalvontatyömme koskettaa lähes 2,7 miljoonaa ihmistä Suomessa.

Omakotiliitto kiittää työ- ja elinkeinoministeriötä selvitystyöstä. Joulukuussa 2022 talousvaliokunnan kuulemisessa ja annetussa lausunnossa toimme esille väliinputoajaryhmistä kysyttäessä kotitaloudet, joilla juuri korkeiden sähköhintojen aikaan päättyi sähkösopimus ja täten joutuivat kohtuuttomasti ja äkillisesti muuttuneessa tilanteessa jopa kohtuuttoman sähkösopimuksen pariin.

Omakotiliitto on saanut paljon palautetta, erityisesti ikäihmisiltä, jotka ovat kokeneet painostavaa sähkösopimusten myyntiä, ja joihin myös mediassa esillä ollut tapa viestiä vielä korkeammista hinnoista on vaikuttanut haitallisimmin.

Sähkönkulutus on korkeampaa omakotitaloasukkailla ja moni kuluttaja kertoi kokeneensa, että sähköyhtiöiden hinnankorotukset tuntuivat kiihtyvän samaa tahtia, kun sähköä säästettiin. Tänä vuonna olemme saaneet lukea mediasta, miten useat sähköyhtiöt takoivat jättivoittoja. Tätä ei voida pitää hyväksyttävänä toimintatapana, sillä sähkö on välttämättömyystuote.

Alkusyksystä 2022 **Omakotiliitossa toteutetun** Aalto yliopiston, Vaasa ETT:n ja Orsi-hankkeen suomalaiset kodin ja energia tutkimuksessa kysyttiin myös kotitalouksien selviytymistä energiamaksuista. Tulosten mukaan yli 65 % vastaajista oli erittäin huolissaan tai huolissaan mahdollisuuksista selviytyä tulevista energialaskuistaan. Tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että Suomessa on tehty vain vähän tutkimusta energiaköyhyydestä ja nyt tulosten perusteella voidaan todeta, että Suomessa on uutta energiaköyhyyttä, jota ei aiemmin ole tunnistettu.

Oli mielenkiintoista kuulla arviot Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen Datahuoneen ja Energiategollisuuden jäsenkyselyn pohjalta, kuinka suurta määrää kotitalouksista koskee yli 20 snt/kWh hintaiset määräaikaiset sopimukset. Omakotiliitto pitää tärkeänä, että tilanne selvitetään huolellisesti ja tehdään tarvittavat korjaustoimet kotitalouksien tukemiseksi. Korkea inflaatio vaikuttaa edelleen ja on tärkeää huolehtia, että kotitalouden taloudellinen katastrofi ei jatka kertymistään jopa kahden vuoden ajan lumipallonefektin tavoin.

Omakotiliitto tuo esille selvitystyössä ainakin tarkasteltaviin toimenpidevaihtoehtoihin sekä ehdotusten toteutettavuuteen ja niiden vaikutuksiin seuraavia huomioita:

1. **Voimassa oleviin sopimukseen perustuvat mahdollisuudet irtaantua eri tyyppisistä määräaikaisista sopimuksista**,
Yhtiöillä on ollut tarjolla esimerkiksi vaihtoturvatuotteita, joita kuluttajalle ei ollutkaan viime

syksynä tarjolla enää. Vaihtoturvalla kuluttaja sai valita yleensä kuukausimaksua vastaan mahdollisuuden esimerkiksi kerran sopimusaikana vaihtaa määräaikainen sopimus toiseen sopimusmuotoon. Saadun palautteen mukaan nyt on jotkut markkinoineet jo vaihtoturvaa, mutta sitten sitä ei ole saanutkaan omaan sopimukseen.

2. Kuluttajansuojalain 4 luvun 1 §:n* soveltamismahdollisuudet sekä mahdolliset sopimusten sovittelu- ja kohtuullistamisvaihtoehdot, (*kohtuuttoman sopimusehdon sovittelu)

Omakotiliitto näkee, että sopimusta tehtäessä vallinneet olot muuttuivat radikaalisti viime syksynä, ja että kuluttajia olisi pitänyt suojella paremmin haitallisilta sopimuksilta. Jos lainsäädännössä on jo nyt olemassa olevia mekanismeja, joilla kohtuuttomat sopimukset voidaan purkaa, on hyvä käyttää ne mahdollisuudet. Viitaten kohtaan 1. saadun palautteen mukaan oli esimerkiksi tapauksia, joissa henkilöllä oli ollut määräaikainen sopimus ja vaihtoturva. Sopimus oli uudistettu ”samanlaisena” mutta tosiasiasa myöhemmin kävi ilmi vaihtoturvaa ei ollut enää uudessa sopimuksessa ja tästä ei informoitu asiakasta avoimesti ja riittävästi.

3. Korkeisiin hintoihin sitoutuneiden kuluttajien tukeminen sopimushinnan ja määrittelyyn, kohtuulliseksi katsottavan hinnan erotuksella,

Luotavan tukimallin tulee olla selkeä ja kuluttajalle mahdollisimman yksinkertainen. Jos päätetään luoda kattohinta, jonka yli korvataan korkeata sähkönhintaa, toteutustapana voisi olla kuluttajan näkökulmasta paras, että sähkösopimuksen hintaa muutetaan, ja korvaus hoidetaan sähköyhtiölle valtiolta.

4. Mahdollinen kertaluonteinen ”armahduslaki”.

Myös armahduslain käyttö kuulostaa mahdolliselta tavalta antaa kuluttajille oikeus sopimuksen muutokseen, jolla kohtuullistetaan kotitalouden sähkösopimushinnoittelu, tosin kuten kuulemisessa saimme lisätietoja, tämä olisi hyvin harvinainen tapa toimia ja siten onko mahdollinen.

Odotamme myös suurella mielenkiinnolla kohtuullisen sähkön hinnan tulkintaa, jota tutkitaan parhaillaan sekä Energiavirastossa että kilpailu- ja kuluttajavirastossa. Tuloksia oli ymmärryksemme mukaan tulossa jo alkuvuonna, mutta tietoomme ei vielä ole tullut julkista tietoa asiassa.

Toivomme, että löytyy ratkaisu, jolla voidaan auttaa suurta määrää kotitalouksia, etteivät he jää jopa kahdeksi vuodeksi taloudelliseen ahdinkoon perustarpeeseen eli asumiseen liittyvässä välttämättömyystuotteen eli sähkön ostossa kuluttajia kurittavassa kokonaisvaltaisessa inflaatiopaineessa.

Jatkamme mielellämme sidosryhmäyhteistyötä tässä asiassa.

Kunnioitavasti
Suomen Omakotiliitto ry

Marju Silander   Ari Rehnfors
toiminnanjohtaja   puheenjohtaja